

Asia: VN/20427/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi toimintasuunnitelmaksi helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1 Tausta

-

2 Toimintasuunnitelman tavoitteet

Toimintasuunnitelma keskittyy terveyshaittojen ehkäisyyn. Taustassa on huomioitu, että kuuma sää ja hellejaksot aiheuttavat myös muita yhteiskunnallisia häiriöitä, kuten maastopalot, tapaturmat ja onnettomuudet (sivu 13). Myös kappaleessa 4 Riskienhallinta sekä varautumisen sopeutumisen koordinointi todetaan, että voimakkaat, pitkittyneet ja laaja-alaiset helleaallot tulisi tunnistaa väestön terveysturvallisuutta ja yhteiskunnan kriittisten toimintojen jatkuvuutta merkittävästi uhkaavaksi häiriötilanteeksi ja huomioida valmiuden ja varautumisen ohjauksessa, koordinoinnissa ja toimintakäytänteissä, ja että sopeutuminen on tärkeää integroida osaksi eri hallinnonalojen pitkäjänteistä suunnittelua (sivu 21). Tätä taustaa vasten on suositeltavaa perustella tavoitteiden rajaaminen kansanterveydellisten haittojen ehkäisyyn (sivu 15) ja kuvata miten poikkihallinnollinen suunnitelma tukee muun kuin sote-sektorin varautumista helleaaltoihin.

3 Riskiryhmät ja haavoittuvuutta lisäävät tekijät

-

4 Riskienhallinta sekä varautumisen ja sopeutumisen koordinointi

SPEK kannattaa toimintamallissa tunnistettua mahdollisuutta hyödyntää olemassa olevia valmiuden ja varautumisen rakenteita, käytäntöjä ja viestintäkanavia. Näin varmistetaan työ osana kokonaisturvallisuuden mallia.

Seurantaryhmässä (sivu 22) on syytä huomioida kolmas sektori, jonka rooli korostuu erityisesti viestinnässä väestön tavoittamiseksi. Osaavat kansalaiset edistävät turvallisuutta. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö kehittää ja tarjoaa varautumis- ja turvallisuuskoulutusta sekä

turvallisuusviestintää. Näin tuemme ihmisten osaamista ja kannustamme ottamaan vastuuta omasta ja lähipiirin turvallisuudesta.

5 Hellevaroitustjärjestelmä

LUOVA-järjestelmän hyödyntämisessä (sivu 29) on hyvä huomioida kolmannen sektorin edustajat, jotka osallistuvat oikea-aikaiseen varautumisviestintään.

6 Viestintä

-

7 Helleaaltoihin liittyvä valmius ja varautuminen

SPEK kannattaa sitä, että helleaaltoihin varautuminen sisällytetään systemaattisesti osaksi kansallista kotitalouksien varautumissuositusta 72 tuntia -konseptia (sivu 39). Suositusta päivitetään parhaillaan ja varautuminen kuumaan säähän ja helleaaltoihin vahvistuu suosituksen päivitetystä versiossa. Käytännössä teema on jo nostettu esiin mm. kouluttajakoulutuksissa ja erilaisissa yleisötilaisuuksissa.

8 Pidemmän aikavälin toimenpiteet

Sivulla 56 mainitaan, että helleaaltoihin varautuminen ja kesien lämpenemiseen sopeutuminen on yhä enenevässä määrin tarpeen huomioida koko rakennuskannan osalta. Väestönsuojat on otettava osaksi tätä rakennuskantaa. Erityisesti poikkeusoloihin varautumisessa tulee ottaa huomioon hellejaksojen vaikutukset väestönsuojeluun ja erityisesti väestönsuojiiin. Ajan tasaisilla rakennusmääräyksillä (ilmavaihto, jäähdytys, sisäinen lämpökuorma) tulee varmistaa, että terveysturvallisuus ei vaarannu väestönsuojissa hellejaksojen aikana.

9 Työterveys ja työsuojelu

-

10 Seuranta ja arviointi

-

11 Toimenpiteet

Sivulla 75 kuvatut toimenpidesuositukset eivät ota kantaa siihen, vastaavatko ne terveyshaittojen ehkäisyyn vai hellevarautumiseen laajemmin (vrt. tavoitteet).

Liite Toimijoiden ja sidosryhmien roolit ja vastuut hellevarautumisessa

-

Yleisiä huomioita

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnokseen kansallisesta toimintasuunnitelmasta helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi. SPEK näkee toimintasuunnitelman vastaavan tarvetta terveysuhkien osalta ja suosittelee huomioimaan kuuman sään ja helleaaltojen vaikutukset erityisesti väestönsuojeluun sekä kotitalouksien varautumiseen sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteiden ja -palveluiden lisäksi.

Gröndahl Mika
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK

Tikkanen Hanna-Leena
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK